СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I

РІК L. Ч. 256. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 12. грудня 1942. No. 256. Jersey City, N. J., Saturday, December 12, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

До Тунісу Дійшли Свіжі Американські Сили

Аліянтський фронт у Тунісі сильно скріпився, бо надійшов з Злучених Держав свіжий транспорт з тенками і гарматами. Теж скріплено повітряну силу. Усе те збільшило боєздатність першої британійської армії, що є під командою ген. Андерсона, до тої міри, що плянується генеральний наступ на ворога. Так само скінчив підготовку до нової офензиви і ген. Монтгомері в Лібії. Ось так зачнеться дуже скоро нова аліянтська офензива з ціллю виперти німців і італійців з цілої Африки.

ОСТЕРІГАЮТЬ ПЕРЕД КОМУНІЗМОМ

Канадійські „Українські Вісти" пишуть про те, що комуністи засипують українські доми безплатно своїм часописом „Українське Життя" та відновляють большевицький рух під кличем „мобілізації українського народу до активної діяльности для скріплення воєнних зусиль Канади". Та це, пише газета, тільки вигідна тепер тим людям патріотична вивіска, бо закриваючись нею, вони вдійсности відновляють нею свою давню діяльність... Далі пишеться таке: „Перед агітацією комуністів і відновленням їх діяльности остерігаємо українську католицьку суспільність. Будьте чуйні й обережні! Відріжняйте канадійську патріотичну діяльність від скритої акції комуністів, яку вони перепачковують під теперішніми кличами".

ДОБРЕ БУЛОБ, ЩОБ ДАВАЛИ ПРО СЕБЕ ЧУТИ

В канадійській „Будучність Нації" читаємо, що на університеті в Толідо, Огайо, є професором історії п. Омелян Луцький, що походить з патріотичної родини Луцьких у Винніпеґу. Це вже нераз доводиться нам вичитати в канадійських газетах про українців, що перебувають в стейтах на ріжних становищах, а тут нам тяжко про них почути.

375 З ОДНОЇ ПАРОХІЇ В АРМІЇ

На Службовім Стягу, що його виставила укр. кат. церква Неп. Зач. Преч. Діви Марії в Філядельфії, є 375 зірок, що означає стільки українських хлопців, що служать в американській армії й фльоті. Їх усіх прізвища вже проголошено. З них є вже девять вояків між вбитими.

УКРАЇНА ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ОКУПАНТІВ.

ОНА подає з Куйбишева: „Населення України, як звичайні хлібороби і робітники так і вчені, ненавидять наїздників цілою душею... Німці знають, що їм може прийти смерть кожної хвилини і в найменше сподіванім місці... Наїздник вживає всяких штучок, щоб виробити собі в українського народу довіря, але досі нічо з того не вийшло... Ніхто не хоче з німцями кооперувати... Замість співпраці з наїздником, українці йдуть у повстанці і винищують німецькі залоги внутрі... Збираються сотні кільометрів за боєвим фронтом і зорганізовано нападають на німецькі залоги, вибивають їх доноги і опановують цілі села або й міста... Німці здобули Україну, але не зломали духа українського народу... Український нарід не паде на дусі, а бореться за своє право і як прийде час відплати, то німцям гаразду в Україні не буде".

„МОЙСЕЙ" АРХИПЕНКА НА ВИСТАВІ ВМУЗЕЇ

Від 7. грудня 1942 до 22. лютого 1943 відбудеться в Метрополітен Мюзеум в Ню Йорку вистава творів сучасних американських малярів, скульпторів та ґрафіків, зорганізована заходом „Артистів для Перемоги". Незабаром буде там уставлена теж, як подає „Ню Йорк Таймс", великанська і героїчна статуа „Мойсей", твір славного українсько-американського скульптора Олександра Архипенка.

ДАЛЬШІ ВИСТУПИ ЛЮБКИ КОЛЕССИ

Торонтонський „Ґлоб енд Мейл" подав дві нові музичні рецензії про два нові музичні вечері в „Торонто Консерваторі Кансерт Гол", в яких світової слави піяністка, Любка Колесса, виступала один раз з творами Бетговена, а другий раз з творами Гайдна і Моцарта. Тим разом уже виразно подано „нотед Юкрейніен піяніст", а не так, як бувало, що ту українську артистку зачислювано до ріжних інших національностей. Критичні заввали є дуже похвальні. Пані Любка Колесса, що тепер є професоркою в Торонтонській Консерваторії, виступить в Ню Йорку з концертом у Тавн Гол, в лютім 1943 року.

Ґестапо Контролює Німецьку Армію

Гітлер поставив на чолі німецької армії самих „наймолодших", що відомі як добрі нацисти і як ті, що годяться з тою націстівською політикою, що хоче мати в німецькій армії ще і свою власну, наскрізь „націстівську". Начальником німецького ґенерального штабу став тепер 47-літній ґенерал Курт Цайцлер, відомий як „політичний ґенерал" і великий приятель Гайнріха Гіммлера, начальника Ґестапа. Начальником ґенерального штабу повітряних сил став полк. Єщонек, років 44, а таке саме становище в маринарці заняв адмірал Фріке. Бувшого начальника штабу ген. Гальдера усунув Гітлер за те, що „не виконав його плянів щодо Росії".

АНҐЛІЯ ВІДКОВУЄ НАЦІСТІВ.

Британійський уряд проголосив, що дав приказ відкувати націстівських полонених, що їх заковувано від двох місяців у відплату за те, що так поступали німці з британійськими полоненими. Надіються, що Німеччина зробить те саме з британійцями.

ПРИРІКАЄ ПОМІЧ ПОЛЬЩІ

Католицький університет в Вашингтоні надав почесний докторат ген. Сікорскому, польському премієрови. З цього приводу відбулося торжество, яким проводив архиєпископ Кирлі, що давши признання полякам за американський патріотизм, сказав ще таке: „В імені Католицької Америки прирікаю наше попертя справ Польщі — молитвами, словами і чинами — аж поки всі диктатори, що завинили в знущаннях над польським народом, не зістануть розторощені Божою справедливістю".

МАДЯРИ В РОЛІ „ВИЩОЇ РАСИ"

ОНА подає з Москви, що мадярські полонені розповідають, що мадярські офіцири вже цілком заразились націстівською ідеольоґією. Вже і вони вважають мадярів „вищою расою" і держать для українських вояків, що служать в мадярській армії, окремі кухні й дають українцям гірший харч як людям „вищої" раси. Українці не мають права їсти разом з мадярами.

У ЛЬВОВІ НЕ МАЮТЬ ЩО ЇСТИ

В цілій Галичині нестає харчів, а у Львові харчева справа представляється просто „катастрофально". Таке подає ОНА за тим, що передає польський уряд у Лондоні на підставі одержаних з Польщі інформацій.

ДОПОМОГА СОВЄТАМ.

Злучені Держави і Британія доставили Совєтам за останні 12 місяців: 3,000 літаків, 4,000 тенків і 30,000 всілякого роду троків. Крім того 800,000 тон зброї, поживи і ліків.

РОЗГРОМИЛИ ЯПОНЦІВ В ҐВІНЕЇ.

Комунікат ґен. МекАртура подає, що проти-наступи японців в Новій Ґвінеї сповзли на нічім. Ціла Гона є в руках аліянтських сил. В Буні відбито всі атаки.

ПОМЕР ҐЕНЕРАЛ ОРДЕНУ ЄЗУЇТІВ

В Римі помер о. Володимир Ледоховскі, поляк з роду, ґенерал Товариства Ісусового (Єзуїтів). Орден цей не залишив у минулому України доброї памяти з своєї діяльности на українських землях, що були під Польщею.

„КОНЦЕРТИ ПЕРЕМОГИ"

„Рендолф Сінґерс" дають в Ню Йорку в ту суботу і неділю два „Вікторі Консертс": в суботу в Поблик Лайбрері, а в неділю в Метрополітен Мюзеум оф Арт. В їх програму входять, згідно з оголошенням у газетах, між іншим, народні пісні: анґлійські, українські, американські.

ШКРАБАЛИ, АЛЕ НЕ ВИШКРАБАЛИ...

Українські комуністи в Виннипеґу (Канада) проявили велику активність у міських виборах, бажаючи вибрати радними большевиків Івана Навізівського іМіча Сейго (обидва з українського роду). Найбільше аґітували проти радного Василя Шкраби, що кандидував знову на міського радного. Розкидали масово летючки з окликами „Вишкрабайте Шкрабу з міської ради". Та штука та їм не вдалась. Василь Шкраба, якого назначила кандидатом конвенція українців-податковців північного Винніпеґу, знову ввійшов до міської ради на два роки. Також перевибрано до шкільної ради українця Петра Тараску. А комуністичні кандидати провалились. „Новий Шлях" пише, що „кожний з українців голосував на українця Шкрабу, щоб дати поличника большевикофілам, і вони його дістали".

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Добрі Початки в Бажаному Напрямі

Заходом Фундації Золотого Правила влаштовано в минулу середу радіову програму, на котрій Виступили конзулі Бельгії, Чехословаччини, Греції, Голяндії й Норвегії зо звітами про стан харчів по різних европейських країнах. Всі вони разом змалювали краї під ворожою окупацією як позбавлені достаточної скількости поживи, бо держави Осі, окупувавши країну, здирають з неї все, що може придатися німцям і їх прислужникам. Від такої політики серед населення панують недуги, підноситься застрашаючо смертельність.

У той самий день піднято справу харчів у палаті лордів британського парляменту. Говорено одначе там уже про те, що аліянти думають робити після війни для облекшення недостачі харчів. Показується зо звіту одного міністра перед цею палатою, що Аліянти вже склали комітет, котрий почав у цьому напрямі праці зо збирання урядових оцінок, скільки поживи буде потребувати протягом 18 місяців по закінченні війни кожна держава.

На другий день знову в Вашингтоні зібралася на заклик президента Рузвелта так звана Пацифічна Военна Рада й на своїм засіданні обговорила створення аліянтської організації для допомоги й регабілітації народів, визволених з ворожої окупації.

Ці три вістки промовляють громовим голосом, що Обєднані Держави розуміють глибоко свою міжнародну відповідальність, що, поки вони візьмуться до політичного порядкування повоєнного світу, вони впершу чергу повинні подбати за його заосмотрення в усе, потрібне до життя. Ці вістки є теж найкращою пропагандою для Обєднаних Держав, яку собі тільки можна подумати: підчас коли держави Осі граблять окуповані ними краї, аби виживити німців і їх наймитів, Обєднані Держави в першу чергу думають відобрані від Осі краї живити, одягати й огрівати.

Хочуть Повороту до Ризького Договору

З Лондону доносять, що в тому часі, коли ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню, відбував конференції з през. Рузвелтом та ріжними високими дипльоматичними та військовими особами, Польська Рада Народова, що є ніби польським соймом, відбула в Лондоні наради, на яких ухвалено дуже важну резолюцію щодо границь Польщі. Отже вирішено, що „в справі східних границь Польщі Рада Народова стоїть на становищі Ризького Договору з 1920. року". А далі, що Рада домагається, щоб це становище було негайно предложене польським урядом усім відносним чинникам, зокрема урядам Британії й Злучених Держав Америки.

Не знаємо, чи ґен. Сікорскі уже це закомунікував американському урядови. Не думаємо, щоб це зробив формально, бо, можливо, не схоче наразі спричиняти дипльоматичний конфлікт з Совєтами. А крім того він працює в Вашингтоні над здійсненням іншого пляну — далеко важнішого з практичного згляду. Хоче, щоб польська армія була не тільки збільшена і добре виеквіпована, але щоб теж була дана їй можливість в часі інвазії Европи бути в самих початках — уже в Польщі, або близько неї. Очевидно, щоб відразу, при помочі армії, зреалізувати змісця в першу чергу те, що ухвалила Рада Народова. Чи ґен. Сікорскі й Рада Народова поступають у тому випадку в повнім розумінню, а тільки поділили ролі з дипльоматичних зглядів — не знаємо. Та це не є важне. Бо в одному і другому випадку іде про одне і те саме, а саме про **нову** Польщу в **старих** границях на сході, себто з західно-українськими і білоруськими землями.

Значить, що „нова" Польща хоче вернути до „старого" розбою, доконаного над українським народом. Значить, що хоче вернути до „зради", доконаної на своїм спільнику, бл. п. Симоні Петлюрі, та на Українській Народній Републиці (У.Н.Р.), яку формально визнала як самостійну та з якою була заключила договір приязні і спільної оборони. Значить, що хоче вернути до агресивних метод ґен. Галера, щоб силою і проти волі населення загарбувати ті українські землі, які її не хочуть і до яких вона не має права, якщо в таких справах має мати голос населення, а не право сили.

Таким чином „нова Польща" хоче знову отворити давню історичну рану і продовжати братовбивчу війну між українцями і поляками. Бо щож іншого може бути вислідом ось такої „нової" польської політики? І то навіть тоді, колиб на ту політику дали згоду през. Рузвелт і премієр Чорчил, в що одначе сумніваємось.

На нашу думку, не з цього треба починати відбудову „нової" Польщі. Добра з того цілком певно не буде навіть тоді, колиб польський уряд зговорився і з Москвою та і від неї дістав на це згоду. Польща таки мусить раз уже зрозуміти, що вона граничить на сході з українським народом і з ним одним вона може вирішити справи так, щоб те рішення могло бути добрим як для Польщі так і для України. Усі дипльоматичні хитрунства і підступи, як і груба сила, цеї справи не розвяжуть. Український нарід такої розвязки ніколи не прийме, а українці в Америці, чи деінде в світі, будуть далі докладати зусиль, щоб до такої неправди не допустити.

ПРО МОГИЛУ ШЕВЧЕНКА

„Ґазета Польска" у Винніпеґу пише про те, що збурено в Києві над Дніпром величавий надгробний памятник, який збудувала большевицька влада в память Шевченка. „Українські Вісти", напятнувавши такий вчинок, пригадують, як то і в Польщі нищили могили, в яких поховані українські стрільці. А далі згадує за те, як в Каневі большевики усунули хрест з могили Шевченка, а місце його заступили памятником, який „не мав у своїй будові основних принципів християнської віри, а був побудований лише для большевицької пропаганди". Далі читаємо ще таке: „Большевики усунули з могили великий залізний хрест, що стояв на могилі довгі роки — від часу перебудови її, а на місце того хреста висадили незугарну статую, нібито подобину Шевченка. Та є надія, що український нарід у догідний час побудує новий памятник, на якому певно видніти-ме хрест Христів як символ віри і свободи, яку проповідував наш великий поет грядущим поколінням".

УКРАЇНСЬКИЙ „КОРОЛЬ КОВБАС" ЖЕРТВУЄ

Під таким наголовком читаємо „у вістях з Торонта" в канадійськім „Новім Шляху" таке: „Івнінг Телеграм" помістив звідомлення про чергову жертву на воєнну допомогу українського бизнесмена Б. Паславського, відомого під іменем „король ковбас". Тим разом його жертва була 110 долярів, з чого сотня призначена на „Бритіш Вор Виктимс Фонд", а десятка на закупно папіросів для вояків українського походження з Торонта, що є в Канадійській армії і тепер находяться в Англії.